

Correctievoorschrift HAVO

2017

tijdvak 2

wiskunde B

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 78 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Voor elke rekenfout of verschrijving in de berekening wordt 1 scorepunt in mindering gebracht tot het maximum van het aantal scorepunten dat voor dat deel van die vraag kan worden gegeven.
- 2 De algemene regel 3.6 geldt ook bij de vragen waarbij de kandidaten de grafische rekenmachine gebruiken. Bij de betreffende vragen geven de kandidaten een toelichting waaruit blijkt hoe zij de GR hebben gebruikt.
- 3a Als bij een vraag doorgerekend wordt met tussenantwoorden die afgerond zijn, en dit leidt tot een ander eindantwoord dan wanneer doorgerekend is met niet afgeronde tussenantwoorden, wordt bij de betreffende vraag één scorepunt in mindering gebracht. Tussenantwoorden mogen wel afgerond genoteerd worden.
- 3b Uitzondering zijn die gevallen waarin door de context wordt bepaald dat tussenantwoorden moeten worden afgerond.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Afstand tussen twee raaklijnen

1 maximumscore 3

- Uit $\frac{1}{2}x^3 - 4x = 0$ volgt ($x = 0$ of) $\frac{1}{2}x^2 - 4 = 0$ 1
- Hieruit volgt $x^2 = 8$ dus (de x -coördinaten van M en N zijn)
 $x = -\sqrt{8} (= -2\sqrt{2})$ en $x = \sqrt{8} (= 2\sqrt{2})$ 1
- De afstand tussen M en N is $2\sqrt{8} (= 4\sqrt{2})$ 1

2 maximumscore 7

- $f'(x) = \frac{3}{2}x^2 - 4$ 1
- De richtingscoëfficiënt van k is $f'(-2) = 2$ 1
- Voor lijn k (met vergelijking $y = 2x + b$) geldt ($2 \cdot -2 + b = 4$, dus)
 $y = 2x + 8$ 1
- (Zij m de lijn loodrecht op k door O , dan is een vergelijking voor m)
 $y = -\frac{1}{2}x$ 1
- (Voor het snijpunt van k en m geldt) $-\frac{1}{2}x = 2x + 8$ 1
- Hieruit volgt $x = -\frac{16}{5}$ en $y(= -\frac{1}{2} \cdot -\frac{16}{5}) = \frac{8}{5}$ 1
- De afstand tussen k en l is $2 \cdot \sqrt{(\frac{16}{5})^2 + (\frac{8}{5})^2}$ dus de gevraagde
afstand is 7,16 1

Over een cirkel gespannen

3 maximumscore 4

- De richtingscoëfficiënt van MD is $(\frac{8-5}{4-0} =) \frac{3}{4}$ 1
  - (Omdat voor lijn l moet gelden $rc_l \cdot \frac{3}{4} = -1$, geldt) $rc_l = -\frac{4}{3}$
(dus l heeft een vergelijking van de vorm $y = -\frac{4}{3}x + b$) 1
  - Invullen van de coördinaten van $D(4,8)$ in $y = -\frac{4}{3}x + b$ geeft $b = \frac{40}{3}$
(dus een vergelijking van l is $y = -\frac{4}{3}x + \frac{40}{3}$) 1
  - Uit $-\frac{4}{3}x + \frac{40}{3} = 0$ volgt $x = 10$ (dus de coördinaten van B zijn $(10, 0)$) 1
- of
- De richtingscoëfficiënt van MD is $(\frac{8-5}{4-0} =) \frac{3}{4}$ 1
  - (Omdat voor lijn l moet gelden $rc_l \cdot \frac{3}{4} = -1$, geldt) $rc_l = -\frac{4}{3}$ 1
  - Vanuit $D(4, 8)$ naar de x -as is 8 omlaag, dus met richtingscoëfficiënt $-\frac{4}{3}(= -\frac{8}{6})$ is dat 6 naar rechts 1
  - Dan volgt $x = (4+6)10$ (dus de coördinaten van B zijn $(10, 0)$) 1
- of
- De richtingscoëfficiënt van MD is $(\frac{8-5}{4-0} =) \frac{3}{4}$ 1
  - De richtingscoëfficiënt van de lijn door D en $(10, 0)$ is $(\frac{8-0}{4-10} =) -\frac{4}{3}$ 1
  - $\frac{3}{4} \cdot -\frac{4}{3} = -1$, dus de lijn door D en $(10, 0)$ staat loodrecht op MD 1
  - Hieruit volgt dat de lijn door D en $(10, 0)$ samenvalt met l , dus l snijdt de x -as in $B(10, 0)$ 1
- of
- De driehoeken MED , MDS en BOS (met S het snijpunt van k en l en E de projectie van D op de y -as) zijn gelijkvormig 1
  - $SM = \frac{5}{3} \cdot 5 = \frac{25}{3}$ (en $SD = \frac{5}{3} \cdot 4 = \frac{20}{3}$) 1
  - $OS = 5 + \frac{25}{3} = \frac{40}{3}$ 1
  - $OB = \frac{\frac{40}{3}}{\frac{20}{3}} \cdot 5 = 10$ (of $OB = \frac{3}{4} \cdot \frac{40}{3} = 10$) (dus de coördinaten van B zijn $(10, 0)$) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 5

- De lengte van de lijnstukken AC en BD is $\sqrt{(4-10)^2 + (8-0)^2} = 10$ 1
  - Er geldt $\tan(\frac{1}{2}\angle CMD) = \frac{4}{3}$ 1
  - Hieruit volgt ($\frac{1}{2}\angle CMD \approx 53,1^\circ$, dus) $\angle CMD \approx 106^\circ$ 1
  - De lengte van boog CD is $\frac{106}{360} \cdot 2\pi \cdot 5 \approx 9,3$ 1
  - Dus de lengte van het touwtje is $(9,3 + 2 \cdot 10 =) 29,3$ 1
- of
- De lengte van de lijnstukken AC en BD is $\sqrt{(4-10)^2 + (8-0)^2} = 10$ 1
  - De tangens van de hellingshoek van MD is $\frac{3}{4}$, dus de hellingshoek van MD is $36,9^\circ$ 1
  - Hieruit volgt $\angle CMD (= 2 \cdot (90^\circ - 36,9^\circ)) \approx 106^\circ$ 1
  - De lengte van boog CD is $\frac{106}{360} \cdot 2\pi \cdot 5 \approx 9,3$ 1
  - Dus de lengte van het touwtje is $(9,3 + 2 \cdot 10 =) 29,3$ 1

Zonnepanelen

5 maximumscore 3

- De groeifactoren 1,02; 1,01; 1,07; 1,14; 1,26; 1,03; 1,03; 1,05; 1,08 en 1,06 1
- De groeifactor in 10 jaar is $1,02 \cdot 1,01 \cdot 1,07 \cdot 1,14 \cdot 1,26 \cdot 1,03 \cdot 1,03 \cdot 1,05 \cdot 1,08 \cdot 1,06 (\approx 2,02)$ 1
- Dit is (ongeveer) 2 (en dus is de prijs (ongeveer) verdubbeld) 1

6 maximumscore 4

- Voor de gezochte groeifactor geldt $g^{10} = 2$ 1
- De groeifactor per jaar is $\sqrt[10]{2}$ 1
- Dit is 1,072 1
- Dus een groeipercentage van 7,2% per jaar 1

Opmerking

Als een kandidaat verder rekent met het (niet afgeronde) resultaat van het vorige onderdeel en hiermee op een groeipercentage van 7,3% per jaar komt, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 3

- Invullen van de gegevens geeft $13\ 000 = \frac{19,9 \cdot 2250}{7} \cdot \left(1 + \frac{7}{100}\right)^t - 1$ 1
- Beschrijven hoe deze vergelijking opgelost kan worden 1
- ($t \approx 16,4$ dus na) 17 (jaar) 1

of

- Beschrijven hoe met behulp van de GR een tabel kan worden gemaakt bij de formule $B = \frac{19,9 \cdot 2250}{7} \cdot \left(1 + \frac{7}{100}\right)^t - 1$ 1
- $t = 16$ geeft $B = 12\ 487$ (of nauwkeuriger) en $t = 17$ geeft $B = 13\ 809$ (of nauwkeuriger), dus (na) 17 (jaar) 2

8 maximumscore 3

- De waarden 275, 850, 2575, 525, 1850, -975 1
- De waarden berekenen voor de elektriciteitsproductie in de maanden januari tot en met juni 2012: 795, 1645, 4220, 4745, 6595 en 5620 1
- Dit geeft in totaal 23 620 (kWh), dus de gevraagde hoeveelheid is ($45\ 000 - 5000 - 23\ 620 = 16\ 380$ en dat geeft) 16 400 (kWh) 1

Opmerkingen

Voor elk van de uit het toenamediagram af te lezen waarden is een maximale afwijking van 50 (kWh) toegestaan.

Als alleen de waarden juist uit het toenamediagram zijn afgelezen (en de verdere berekening niet in orde is), voor deze vraag maximaal 1 scorepunt toekennen.

De toppen van de grafiek van een gebroken functie

9 maximumscore 5

- $f(x) = \frac{2x^2 + 18}{3x} = \frac{2}{3}x + 6x^{-1}$ 1
- $f'(x) = \frac{2}{3} - 6x^{-2}$ 1
- $\frac{2}{3} - 6x^{-2} = 0$ geeft $2x^2 = 18$ 1
- Dit geeft $x = -3$ of $x = 3$ 1
- De coördinaten van A en B zijn $(-3, -4)$ en $(3, 4)$ 1

Sinus en wortel

10 maximumscore 4

- Uit $1 - 2\sin(\pi x) = 0$ volgt $\sin(\pi x) = \frac{1}{2}$ 1
- Dit geeft $\pi x = \frac{1}{6}\pi (+k \cdot 2\pi)$ en $\pi x = \frac{5}{6}\pi (+k \cdot 2\pi)$ 2
- (Op het gegeven domein geeft dit de nulpunten) $x = \frac{1}{6}$ en $x = \frac{5}{6}$ 1

11 maximumscore 4

- De periode van f is 2 (en er is geen horizontale verschuiving), dus de x -coördinaten van de toppen zijn $x = \frac{1}{2}$ en $x = \frac{3}{2}$ 2
- P heeft y -coördinaat $(1 - 2) = -1$ en $g(\frac{1}{2}) = (-1 + \sqrt{16 \cdot \frac{1}{2} - 8}) = -1$ (dus P ligt op de grafiek van g) 1
- Q heeft y -coördinaat $(1 + 2) = 3$ en $g(\frac{3}{2}) = (-1 + \sqrt{16 \cdot \frac{3}{2} - 8}) = 3$ (dus Q ligt op de grafiek van g) 1

of

- De toppen van de (standaard)grafiek van $y = \sin(x)$ hebben x -coördinaten $\frac{1}{2}\pi$ en $\frac{3}{2}\pi$ 1
- Dus de x -coördinaten van de toppen van de grafiek van $y = \sin(\pi x)$ zijn $x = \frac{1}{2}$ en $x = \frac{3}{2}$ 1
- P heeft y -coördinaat $(1 - 2) = -1$ en $g(\frac{1}{2}) = (-1 + \sqrt{16 \cdot \frac{1}{2} - 8}) = -1$ (dus P ligt op de grafiek van g) 1
- Q heeft y -coördinaat $(1 + 2) = 3$ en $g(\frac{3}{2}) = (-1 + \sqrt{16 \cdot \frac{3}{2} - 8}) = 3$ (dus Q ligt op de grafiek van g) 1

12 maximumscore 5

- Uit $-1 + \sqrt{16x - 8} = 0$ volgt $16x - 8 = 1$ 1
- (Dus de x -coördinaat van het snijpunt met de x -as is) $x = \frac{9}{16}$ 1
- $g'(x) = \frac{8}{\sqrt{16x - 8}}$ (of een gelijkwaardige uitdrukking) 2
- De gevraagde helling is $g'(\frac{9}{16}) = (\frac{8}{\sqrt{16 \cdot \frac{9}{16} - 8}}) = 8$ 1

Opmerking

Als de kandidaat de kettingregel niet of niet juist heeft gebruikt, voor deze vraag maximaal 3 scorepunten toekennen.

Tegels stapelen

13 maximumscore 3

- Bij 4 tegels is de maximale overhang $\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{6} = \frac{11}{12}$ (of 0,92) 1
- Bij 5 tegels is de maximale overhang $\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{6} + \frac{1}{8} = \frac{25}{24}$ (of 1,04) (dus bij 5 tegels) 2

Opmerking

Als de kandidaat bij het eerste respectievelijk tweede bolletje over 3 respectievelijk 4 tegels spreekt, maar verder wel de juiste berekeningen laat zien, hiervoor 1 scorepunt in mindering brengen.

14 maximumscore 4

- De vergelijking $34,54 \cdot \log(n-1) + 8,658 + \frac{15}{2(n-1)} + \frac{5}{4(n-1)^2} = 100$ moet worden opgelost 1
- Beschrijven hoe deze vergelijking (met de GR) kan worden opgelost 1
- (De oplossing van de vergelijking is ongeveer 441,6 dus minstens) 442 tegels 1
- De hoogte van de stapel is minstens $(442 \cdot 3 =) 1326$ (cm) 1

of

- Beschrijven hoe met behulp van de GR bijvoorbeeld een tabel gemaakt kan worden bij formule (1) 1
- $M(441) \approx 99,98$ en $M(442) \approx 100,01$ 1
- (Dus minstens) 442 tegels 1
- De hoogte van de stapel is minstens $(442 \cdot 3 =) 1326$ (cm) 1

15 maximumscore 4

- Het verschil tussen formule (1) en (2) is $\frac{15}{2(n-1)} + \frac{5}{4(n-1)^2}$ 1
- De vergelijking $\frac{15}{2(n-1)} + \frac{5}{4(n-1)^2} = 0,1$ moet worden opgelost 1
- Beschrijven hoe deze vergelijking (met de GR) kan worden opgelost 1
- (De oplossing van de vergelijking is ongeveer 76,2 dus) $n = 77$ 1

of

- Beschrijven hoe (met de GR) het verschil tussen formule (1) en (2) berekend kan worden 1
- Voor $n = 76$ is het verschil 0,1002 1
- Voor $n = 77$ is het verschil 0,099 (, dus de gevraagde waarde van n is $n = 77$) 2

Pluto

16 maximumscore 5

- De vergelijking $0 = \sqrt{1500 - \frac{15}{16}(x-10)^2}$ moet worden opgelost 1
- Hieruit volgt $1500 = \frac{15}{16}(x-10)^2$ 1
- Hieruit volgt $(x-10)^2 = 1600$ (of $x^2 - 20x - 1500 = 0$) 1
- Dan volgt $x-10 = 40$ of $x-10 = -40$ (of $(x-50)(x+30) = 0$) 1
- Dus $x = 50$ of $x = -30$ (en dus is in het perihelium de afstand 30 AE en in het aphelium 50 AE) 1

Opmerking

Als alleen is gecontroleerd dat $(-30, 0)$ en $(50, 0)$ aan de formule voldoen, voor deze vraag geen scorepunten toekennen.

17 maximumscore 4

- (r is maximaal als geldt) $\cos(\alpha) = -1$ 1
- Dan geldt $r = \frac{37,5}{1-0,25} = \frac{37,5}{0,75} = 50$ 1
- (r is minimaal als geldt) $\cos(\alpha) = 1$ 1
- Dan geldt $r = \frac{37,5}{1+0,25} = \frac{37,5}{1,25} = 30$ 1

of

- (r is maximaal als geldt) $\alpha = \pi$ (of 180°) 1
- Dan geldt $r = \frac{37,5}{1+0,25 \cdot \cos(\pi)} = \frac{37,5}{0,75} = 50$ 1
- (r is minimaal als geldt) $\alpha = 0$ 1
- Dan geldt $r = \frac{37,5}{1+0,25 \cdot \cos(0)} = \frac{37,5}{1,25} = 30$ 1

of

- Uit de vergelijking $30 = \frac{37,5}{1+0,25 \cdot \cos(\alpha)}$ volgt $\cos(\alpha) = 1$ 1
- $\cos(\alpha)$ is hier maximaal, dus r is dan minimaal 1
- Uit de vergelijking $50 = \frac{37,5}{1+0,25 \cdot \cos(\alpha)}$ volgt $\cos(\alpha) = -1$ 1
- $\cos(\alpha)$ is hier minimaal, dus r is dan maximaal 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Rakende cirkels

18 maximumscore 3

- De coördinaten van R zijn $(-4, 5)$ en die van T zijn $(p, 0)$ 1
- De afstand tussen R en T is $\sqrt{(p - (-4))^2 + (0 - 5)^2}$ 1
- Dit herleiden tot $\sqrt{p^2 + 8p + 41}$ 1

19 maximumscore 5

- De straal van c is 7 en die van d is 4 1
- De afstand tussen c en T is $\sqrt{p^2 + 8p + 41} - 7$ en de afstand tussen d en T is $\sqrt{p^2 - 28p + 260} - 4$ 1
- (Deze afstanden zijn beide gelijk aan de straal van e en dus gelijk aan elkaar, dus) $\sqrt{p^2 + 8p + 41} - 7 = \sqrt{p^2 - 28p + 260} - 4$ 1
- Beschrijven hoe de vergelijking $\sqrt{p^2 + 8p + 41} - 7 = \sqrt{p^2 - 28p + 260} - 4$ (met de GR) opgelost kan worden 1
- Dit geeft $p = 8$ (en dus $T(8, 0)$) en de straal van e is 6 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.